

Asia: VN/34119/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (asiakastietolaki) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko 3 §:n 1 momentin 11 kohtaan ehdotettua muutosta (palvelunantajan määritelmä)?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Termi "palvelunantaja" aiheuttaa edelleen sekaannusta, koska se voi tarkoittaa sekä palveluntuottajaa että palvelunjärjestäjää. Uudessa asiakastietolaissa käytetty termit "palveluksessa", "lukuun" ja "toimeksiannosta" pitäisi määritellä nykyistä tarkemmin, esimerkiksi lain perusteluteksteissä.]

Kannatatteko 54 §:n ehdotettua muutosta (lähetteen ja hoitopalautteen luovuttaminen)?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Pykälään 54 tehdyt muutokset, jotka helpottavat tietojen luovuttamista esimerkiksi lähetteen antamisen yhteydessä ja hoitovastuun siirtyessä toiselle palvelunantajalle, ovat perusteltuja. Tiedonsaantioikeuksien tarve ei koske kuitenkaan vain lähetteitä. Esitetyn muutoksen jälkeenkin kyseinen pykälä ja asiakastietolaki eivät ota huomioon tietojen luovutustilanteita, joita toteutetaan esimerkiksi lääkärikeskuksissa silloin, kun potilaan hoitoon osallistuu eri palveluntuottajia, mutta hoitovastuu ei siirry vaan säilyy tietojen luovuttajalla. Suostumuksen osalta olennaista on se, millaisesta suostumusta tarkoitetaan. Asiayhteydestä ilmenevä suostumus on ollut yleisin ja käytetyin suostumusmenettely. Tämä potilaslain 13 pykälässä ollut suostumus on mahdollistanut sujuvan tietojen luovuttamisen ja käytön lääkärikeskusten sisällä. Nyt se on poistunut. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa oleva nimellinen suostumus on kriteereiltä erilainen kuin terveydenhuollossa vakiintuneen käytännön mukaisesti pyydyt suostumukset. Yleistä tietosuoja-asetusta ei ole kirjoitettu terveydenhuollon tarpeisiin. Sen kriteerit eivät sovellu esimerkiksi lääkärikeskuksen sisäisiin tiedonluovutustarpeisiin. Ne eivät mahdollista sujuvia toimintakäytäntöjä. Lainsäädäntö on kirjoitettava riittävän yksiselitteisesti ja täsmällisesti, että se ei jätä asioihin turhaa epävarmuutta ja sijaa tulkinnoille. LPY pitää välttämättömänä, että sote-tietojen luovutusten ja tiedonsaantioikeuksien säädösperusta sisältyvät kansalliseen erityislainsäädäntöön. Tämä on mahdollista tuomalla asiakastietolakiin potilaslain 13 pykälässä olleet kirjaukset koskien erilaisia

tiedonvaihtotilanteita. Käytännössä kyse on potilaan suullisesta suostumuksesta tai asiayhteydestä muuten ilmenevästä suostumuksesta.]

Kannatatteko 57 §:n ehdotettua muutosta (tiedonsaantioikeuden toteuttaminen tietojärjestelmän avulla)?

Kyllä. Perustelee: [Esitetty muutos helpottaa asiakastietojen luovuttamista, kun luovuttaminen on mahdollista myös palvelunantajan oman tietojärjestelmän avulla.]

Kannatatteko 64 §:n ehdotettua muutosta (terveydenhuollon sosiaalityöntekijän tiedonsaantioikeus)?

Kyllä. Perustelee: [Muutos helpottaa asiakkaan sosiaaliturvaetuuksia koskevaa neuvontaa ja ohjausta. Se parantaa myös potilaan saamaa palvelua ja helpottaa terveydenhuollon vastuulle kuuluvien lausuntojen laatimista.]

Kannatatteko 97 §:n ehdotettua muutosta (Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjaustehtävä)?

Kyllä. Perustelee: [On tarkoituksenmukaista ja perusteltua, että ohjausvastuu määritellään selkeästi yhdelle taholle – tässä tapauksessa THL:lle.]

Kannatatteko 102 §:n ehdotettuja siirtymäaikojen muutoksia?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Yksityisen sektorin toimijoiden liittymisvelvoite/- mahdollisuus valtakunnalliseen asiakastietovarantoon määräytyy pitkälti julkisen sektorin sosiaalihuollon eli hyvinvointialueiden aikataulun mukaisesti. Esitetty aikataulu ei ole realistinen. Useilla hyvinvointialueilla sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmien kilpailuttaminen on vasta käynnissä – ja päivityksiä ei kannata poistuviin järjestelmiin tehdä. Uusien tietojärjestelmien hankinnat ja käyttöönotto ottavat oman aikansa ja aiheuttavat merkittäviä kustannuksia sekä hyvinvointialueille että niille palveluita tuottaville toimijoille. LPY muistuttaa, että myös yksityiset palveluntuottajat tarvitsisivat tukea liittymisten toteuttamiseen. Esitämme, että liittymisen takarajaksi asetetaan 1.1.2026. Valtiovalta voi ja sen täytyykin tukea ja kannustaa aikaisempaan liittymisten toteuttamiseen.]

Partanen Ismo
Lääkäripalveluyritykset ry